

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

14 октомври 2010 година *

По дело C-16/09

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Bundesfinanzhof (Германия) с акт от 30 октомври 2008 г., постъпил в Съда на 15 януари 2009 г., в рамките на производство по дело

Gudrun Schwemmer

срещу

Agentur für Arbeit Villingen-Schwenningen — Familienkasse,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н J.N. Cunha Rodrigues, председател на състав, г-н Ал. Арабаджиев, г-н А. Rosas, г-н А. Ó Caoimh (докладчик) и г-жа Р. Lindh, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н J. Mazák,
секретар: г-н K. Malacek, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 10 февруари 2010 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за г-жа Schwemmer, от адв. R. Romeyko, Rechtsanwalt,
- за германското правителство, от г-н J. Möller и г-н C. Blaschke, в качеството на представители,
- за литовското правителство, от г-жа E. Matulionytė, в качеството на представител,
- за австрийското правителство, от г-н E. Riedl, в качеството на представител,
- за Европейската комисия, от г-н V. Kreuzschitz, в качеството на представител,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 15 април 2010 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 76 от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, както и на член 10 от Регламент (ЕИО) № 574/72 на Съвета от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент № 1408/71, изменени и актуализирани с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 година (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35, поправка в ОВ L 32, 6.2.2008 г., стр. 31), изменени с Регламент (ЕО) № 647/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 13 април 2005 година (ОВ L 117, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 7, стр. 211) (наричани по-нататък съответно „Регламент № 1408/71“ и „Регламент № 574/72“).
- 2 Запитването е отправено в рамките на производство по ревизионна жалба между г-жа Schwemmer и Agentur für Arbeit Villingen-Schwenningen — Familienkasse (Агенция по заетостта, Villingen-Schwenningen — Служба по семейните добавки, наричана по-нататък „Familienkasse“) по повод отказ да изплати на заинтересованото лице пълния размер на семейните обезщетения в Германия, считано от януари 2006 г.

Правна уредба

Споразумението от 1999 г.

- 3 Споразумението между Европейската общност и нейните държави членки, от една страна, и Конфедерация Швейцария, от друга страна, относно свободното движение на хора, подписано в Люксембург на 21 юни 1999 г. (ОВ L 114, 2002 г., стр. 6; Специално издание на български език, 2007 г., глава 11, том 74, стр. 97, наричано по-нататък „Споразумението от 1999 г.“), предвижда в член 8 координиране на схемите за социална сигурност.
- 4 Приложение II към това Споразумение, озаглавено „Координиране на схеми за социална сигурност“, предвижда в член 1:

„1. Договарящите се страни се споразумяха, по отношение на координацията на схемите за социална сигурност, да прилагат помежду си актовете на Общността, на които се прави позоваване, които са в сила към датата на сключване на споразумението [от 1999 г.] и така както [са изменени] с раздел А от настоящото приложение, или правила, равностойни на тези актове.

2. Терминът „държава членка (държави членки)“, съдържащ се в актовете, посочени в раздел А от настоящото приложение, трябва да се разбира като включващ Швейцария в допълнение на [държавите], обхванати от съответните актове на Общността“.

- 5 В раздел А, точки 1 и 2 от приложение II към Споразумението от 1999 г. се посочват съответно Регламенти № 1408/71 и № 574/72, както са изменени с няколко акта, изброени в посочените точки, сред които на последно място е посочен Регламент (ЕО) № 307/1999 на Съвета от 8 февруари 1999 година за изменение

на Регламент № 1408/71 и Регламент № 574/72, с цел да разшири приложението им и за студенти (ОВ L 38, стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 5, стр. 103).

Регламент № 1408/71

- 6 Член 1 от Регламент № 1408/71 предвижда, че за целите на прилагането на последния:

„а) *заето лице* и *самостоятелно заето лице* означава съответно:

- i) всяко лице, което е осигурено задължително или доброволно за продължителен период, за един или повече рискове, обхванати от клоновете на схема за социална сигурност, за заети лица, за самостоятелно заети лица или от специалните схеми за държавни служители;
- ii) всяко лице, което е задължително осигурено за един или повече от осигурителните рискове, обхванати от разглежданите в настоящия регламент клонове на социална сигурност, съгласно схема за социална сигурност на всички пребиваващи лица или на цялото работещо население, ако лицето:

— може да се определи като заето или самостоятелно заето лице, в зависимост от начина на управление или финансиране на такава схема,

или

- ако не отговаря на тези критерии, задължително или доброволно за продължително време е осигурено за друг, посочен в приложение I осигурителен риск съгласно схема за заети или самостоятелно заети лица, или съгласно посочена в iii) схема, или отговаря на определеното в приложение I, когато в съответната държава членка не съществува такава схема;

[...]

- iv) всяко лице, което е доброволно осигурено за един или повече от осигурителните рискове, обхванати от клоновете, разглеждани в настоящия регламент, съгласно схема за социална сигурност на държава членка за заети или самостоятелно заети лица, или за всички пребиваващи лица, или за определени категории пребиваващи лица:

- ако лицето упражнява дейност като заето или самостоятелно заето лице,

или

- ако лицето е било задължително осигурено за същия осигурителен риск съгласно схема за заети или самостоятелно заети лица на същата държава членка;

[...]

- е) i) *член на семейството* означава всяко лице, което е определено или признато за член на семейството, или е определено като член на домакинството от законодателството, съгласно което се предоставят обезщетенията [...]; въпреки това, когато съгласно посочените законодателства за член на семейството или за член на домакинството се счита само лице, което живее под един и същи покрив със заето лице, самостоятелно заето лице или студент, това условие се счита за изпълнено, ако въпросното лице е главно на издръжка на това лице. [...];

[...]

[...]

- о) *компетентна институция* означава:

- i) институцията, при която съответното лице е осигурено в момента на подаване на заявлението за обезщетение

или

- ii) институцията, от която съответното лице има право или би имало право да получи обезщетение, ако то или член, или членове на семейството му пребивават на територията на държавата членка, в която се намира институцията

[...]

[...]

р) *компетентна държава* означава държавата членка, на чиято територия се намира компетентната институция;

[...]

ф) i) терминът *семейни обезщетения* означава всички парични обезщетения и обезщетения в натура, които са предназначени за посрещане на семейни разходи съгласно законодателството, предвидено в член 4, параграф 1, буква з) [...]

ii) *семейни [добавки]* означава периодични парични обезщетения, които се отпускат изключително според броя и, по целесъобразност, възрастта на членовете на семейството;

[...]“.

7 Член 2, параграф 1 от Регламент № 1408/71 гласи:

„Настоящият регламент се прилага за заети лица, самостоятелно заети лица и студенти, към които се прилага или е било прилагано законодателството на една или повече държави членки и, които са граждани на държава членка, или са лица без гражданство или бежанци, живеещи на територията на някоя от държавите членки, както и към членовете на техните семейства и преживелите ги лица“.

- 8 Според член 4, параграф 1, буква з) от Регламент № 1408/71 последният се прилага за „цялото законодателство, което се отнася до следните клонове на социална сигурност: [...] семейни обезщетения“.
- 9 По силата на член 12, параграф 1 от посочения регламент последният не може нито да предоставя, нито да запазва правото на няколко обезщетения от един и същи вид за един и същи период на задължително осигуряване.
- 10 Съгласно член 13 от същия регламент, който се намира в дял II от него и е озаглавен „Общи правила“:

„1. [...] лицата, за които се прилага настоящият регламент, са подчинени на законодателството само на една единствена държава членка. Това законодателство се определя в съответствие с разпоредбите в настоящия дял.

2. [...]

а) лице, което е заето на работа на територията на една държава членка, е подчинено на законодателството на тази държава, дори и ако пребивава на територията на друга държава членка [...]

[...]“.

- 11 Член 73 от Регламент № 1408/71, озаглавен „Заети или самостоятелно заети лица, членовете на чиито семейства пребивават в държава членка, различна от компетентната държава“, който се намира в дял III, глава 7, гласи:

„Заето или самостоятелно заето лице, което е подчинено на законодателството на държава членка, има право, по отношение на членовете на неговото семейство, които пребивават в друга държава членка, на семейните обезщетения, предвидени от законодателството на първата посочена държава като пребиваващи в тази държава лица, съобразно разпоредбите на приложение VI“.

- 12 Член 76 от Регламент № 1408/71, озаглавен „Правила за приоритетно прилагане в случаи на натрупване на право на семейни обезщетения съгласно законодателството на компетентната държава и съгласно законодателството на държавата членка по пребиваване на членовете на семейството“, който също се намира в глава 7, предвижда:

„1. Когато съгласно законодателството на държавата членка, на чиято територия пребивават членовете на семейството, се предвиждат семейни обезщетения през един и същи период от време за един и същи член на семейството и въз основа на упражняването на дадена професия, правото на дължимите семейни обезщетения в съответствие със законодателството на друга държава членка, по целесъобразност съгласно членове 73 или 74, се [спира] до размера, предвиден в законодателството на първата държава членка.

2. Ако в държавата членка, на чиято територия пребивават членовете на семейството, не бъде подадено заявление за обезщетения, компетентната институция на другата държава членка може да прилага разпоредбите на параграф 1, все едно че в първата държава членка са били отпуснати обезщетения“.

- 13 Точка I от приложение I към Регламент № 1408/71, озаглавена „Заети и/или самостоятелно заети лица [член 1, точка а), подточки ii) и iii) от Регламента]“, гласи:

„[...]

“Г. Германия

Ако компетентната институция за отпускането на семейни обезщетения в съответствие с глава 7 от дял III на регламента е германска институция, то по смисъла на член 1, буква а), ii) от регламента:

- а) „заето лице“ означава задължително осигурено за безработица лице или всяко лице, което в резултат на такова осигуряване получава парични обезщетения по осигуровка за болест или съпоставими обезщетения или държавен служител, който поради статута си получава възнаграждение, най-малко равно на това, което заето лице би получило при задължително осигуряване срещу безработица;
- б) „самостоятелно заето лице“ означава всяко упражняващо самостоятелна заетост лице, което е длъжно:

— да се включи в или да плаща вноски за осигуряване за старост в рамките на схема за самостоятелно заети лица

— или

- да се включи в схема в рамките на задължителното пенсионно осигуряване.

[...].

Регламент № 574/72

14 Член 10 от Регламент № 574/72, озаглавен „Приложими правила в случай на натрупване на права на семейни обезщетения или семейни [добавки] за заети или самостоятелно заети лица“, предвижда:

„1. а) Правото на дължими обезщетения или семейни [добавки] съгласно законодателството на държава членка, според което придобиването на право на тези обезщетения или [добавки] не зависи от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост, се спира, когато през един и същи период и за един и същи член на семейството се дължат обезщетения единствено съгласно националното законодателство на друга държава членка или при прилагане на разпоредбите на членове 73, 74, 77 или 78 от регламента, до размера на тези обезщетения.

б) Въпреки това, при упражняване на професионална и търговска дейност на територията на първата държава членка:

і) в случай на дължими обезщетения само съгласно националното законодателство на друга държава членка или съгласно разпоредбите на членове 73 или 74 от регламента на лицето, което има право на

семејни обезщетения, или на лицето, на което същите следва да се изплаќат, правото на дължими семејни обезщетения само съгласно националното законодавство на въпросната друга држава членка или съгласно разпоредбите на посочените членове се спира до размера на семејните обезщетения, предвидени от законодавството на државата членка, на чиято територија пребивава членът на семејството. Разходите за изплатените обезщетения от државата членка, на чиято територија пребивава членът на семејството, са за сметка на тази држава членка;

[...]“.

Германското право

- 15 Член 62 от Закона за данџка върху доходите (Einkommensteuergesetz, наричан по-нататџк „EStG“) предвижда, че всяко лице с местожителство или обичајно пребивавање во Германија, има право на „детски надбавки“ („Kindergeld“), изплаќани во полза на децата по смисџла на член 63 от този закон.
- 16 Понятието „деца“ е определено во член 32, параграф 1 от EStG, както следва:

„Под „деца“ се разбират децата, свџрзани со данџкоплатеца во прва степен на родство“.

- 17 Член 65, параграф 1 от EStG предвижда, че детски надбавки не следва да се изплащат за деца, за които съществува или би съществувало, ако бъде заявено, право на детски надбавки в друга държава.
- 18 От представената на Съда преписка е видно, че по силата на книга III, член 27, параграф 2 от Кодекса за социална сигурност (Sozialgesetzbuch, Drittes Buch) във връзка с книга IV, член 8, параграф 1 от посочения кодекс (Sozialgesetzbuch, Viertes Buch) лицата, упражняващи „трудова заетост с минимално заплащане“ („geringfügige Beschäftigung“) по смисъла на тази правна уредба не са задължително осигурени срещу безработица.
- 19 От преписката следва също, че по силата на книга VI, член 5, параграф 2 от Кодекса за социална сигурност (Sozialgesetzbuch, Sechstes Buch), във връзка с книга IV, член 8, параграф 3 от този кодекс, лицата, упражняващи „самостоятелна трудова заетост с минимално заплащане“ („geringfügige selbständige Tätigkeit“) по смисъла на тази правна уредба, не са длъжни да се включат в или да плащат вноски за осигуряване за старост в схема за самостоятелно заети лица или да се включат в схема в рамките на задължителното пенсионно осигуряване.

Швейцарското право

- 20 От акта за препращане следва, че кантонални надбавки за издръжка и за отглеждане на деца се изплащат само ако е подадено заявление за това.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 21 Според акта за преюдициално запитване г-жа Schwemmer пребивава в Германия с две от децата си, родени през 1992 г. и през 1995 г. През 2005 г. тя започва „самостоятелна заетост в сферата на стопанисване на сгради, портиерски услуги и услуги по почистване“. От май 2006 г. тя е наета на „работа с минимално заплащане“ в предприятие. От представената на Съда преписка се установява, че става дума за „mini-job“ (трудова заетост с минимално заплащане). Тази дейност е освободена от социално осигуряване.
- 22 През въпросния период г-жа Schwemmer плаща доброволни вноски на компетентните германските институции за пенсионно и здравно осигуряване и осигуряване за грижи.
- 23 Бащата на съответните две деца, с когото г-жа Schwemmer е разведена от 1997 г., работи в Швейцария. Той не е поискал в тази държава семейните обезщетения в размер на 109,75 EUR за всяко дете, на които според запитващата юрисдикция има право съгласно швейцарското законодателство.
- 24 С решение от 21 март 2006 г., потвърдено на 8 май 2006 г. в производство по обжалване на административен акт, Familienkasse определя детските надбавки за всяко едно от децата, считано от януари 2006 г., само в частичен размер от 44,25 EUR, съответстващ на разликата между размера на детски надбавки, предвидени от германското законодателство, т.е. 154 EUR, и размера на семейните обезщетения, на които бащата на децата има право в Швейцария, т.е. 109,75 EUR.

- 25 Familienkasse счита, че за да се определи размерът на детските надбавки, на които г-жа Schwemmer има право, е необходимо да се приложат разпоредбите относно натрупването на обезщетения, съдържащи се в Регламенти № 1408/71 и № 574/72. Тази институция счита, че тъй като г-жа Schwemmer не упражнява никаква професия по смисъла на член 10, параграф 1, буква б), подточка i) от Регламент № 574/72 правото на семейни обезщетения в Швейцария има предимство, съгласно член 10, параграф 1, буква а) от Регламент № 574/72, пред предвиденото от германското законодателство право на детски надбавки. Според Familienkasse в съответствие с член 76, параграф 2 от Регламент № 1408/71, който се прилага по аналогия, не е релевантно обстоятелството дали действително са били получени семейните обезщетения, предвидени от швейцарското законодателство. Според тази институция, както и според Finanzgericht (финансовият съд), който е сезиран със съдебния спор, единственото възможно тълкуване на дискреционното правомощие, предоставено на държавата членка, било това, според което само при изключителни и обосновани обстоятелства можело да се приеме, че в държавата по заетостта не са отпуснати никакви семейни обезщетения.
- 26 Г-жа Schwemmer оспорва това тълкуване пред запитващата юрисдикция, като по-специално изтъква, че бащата на децата се е въздържал да подаде предвиденото от швейцарското законодателство заявление за отпускане на обезщетенията, единствено с цел да ѝ навреди. Тази хипотеза не била уредена от Регламент № 574/72.
- 27 При тези обстоятелства Bundesfinanzhof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Разпоредбата на член 76, [параграф 2] от Регламент № 1408/71 следва ли да се прилага по аналогия с член 10, [параграф 1], буква а) от Регламент № 574/72 към случаите, в които правоимащият родител не е поискал семейните обезщетения, на които има право в държавата по заетостта?

- 2) В случай че член 76, [параграф 2] от Регламент № 1408/71 следва да се прилага по аналогия: въз основа на какви дискреционни съображения компетентната по отношение на семейните обезщетения институция в държавата по пребиваване може да приложи член 10, [параграф 1], буква а) от Регламент № 574/72, все едно че в държавата по заетостта са били отпуснати обезщетения? Може ли да се ограничи дискреционното правомощие на институцията да приеме, че семейните обезщетения са били получени в държавата по заетостта, когато правоимащото лице съзнателно не е поискало семейните обезщетения, на които има право в държавата по заетостта, за да навреди на лицето, което има право на детски надбавки в държавата по пребиваване?“.

По преюдициалните въпроси

- 28 От представената на Съда преписка е видно, че спорът по главното производство се отнася основно до въпроса дали германските органи имат право да намалят детските надбавки, на които г-жа Schwemmer има право по силата на германското законодателство за съответните деца — право, което не зависи от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост — със сума, съответстваща на семейните обезщетения, които според същите тези органи биха били дължими в Швейцария на бившия съпруг на г-жа Schwemmer, ако последният ги бе заявил.
- 29 При тези обстоятелства е необходимо да се приеме, че с тези два въпроса, които следва да се разгледат заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да установи дали с оглед на правилата срещу натрупването на право на обезщетения, уредени в член 76 от Регламент № 1408/71 и в член 10 от Регламент № 574/72, независимо от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост право на детски надбавки съгласно законодателството на държавата членка, в която пребивава един от родителите с децата, в полза на които се отпускат тези надбавки, може частично да бъде спряно в случай като разглеждания по главното производство, при който бившият съпруг — другият

родител на въпросните деца — по принцип би имал право на семейни обезщетения съгласно законодателството на държавата, в която работи, само по силата на националното законодателство на тази държава или съгласно член 73 от Регламент № 1408/71, но в действителност не получава тези обезщетения, тъй като не е подал заявление за тях.

- 30 В рамките на своя втори въпрос посочената юрисдикция иска да се установи по-специално дали причината, поради която разглежданите семейни обезщетения не са били заявени, може да повлияе върху разрешаването на спора по главното производство. Този въпрос се поставя само ако Съдът приеме, че националните органи имат дискреционно правомощие да намалят посочените обезщетения.
- 31 В конкретния случай не се спори, че в положения като това по главното производство, в съответствие със Споразумението от 1999 г., по-специално с приложение II към него, и както следва от точка 4 от настоящото решение, съдържащият се в Регламенти № 1408/71 и № 574/72 израз „държав(и) членк(и)“ се счита за препращащ не само към държавите — членки на Европейския съюз, за които се прилагат тези актове, но и към Конфедерация Швейцария, поради което тези регламенти могат да намерят приложение в рамките на спора по главното производство.
- 32 По настоящото дело с оглед на предмета на спора по главното производство Съдът не следва да се произнася по въпроса дали Регламент № 647/2005 попада в обхвата на Споразумението от 1999 г. в качеството си на правна уредба, която по смисъла на член 1, параграф 1 от приложение II към това споразумение е еквивалентна на актовете на Съюза, посочени в същото приложение. Всъщност независимо дали се взема предвид редакцията на Регламенти № 1408/71 и № 574/72 след приемането на Регламент № 307/1999, а именно последният регламент за изменение, изрично упоменат във връзка с Регламенти № 1408/71 и № 574/72 в посоченото приложение II, или редакцията след приемането на

Регламент № 647/2005, трябва да се посочи, че в настоящия случай релевантните разпоредби са едни и същи.

- 33 Безспорно е, че детските надбавки, предвидени в разглежданото по главното производство германско законодателство, отговарят на необходимите условия, за да се разглеждат като „семеини обезщетения“ по смисъла на член 4, параграф 1, буква ф) от Регламент № 1408/71 (вж. също така, що се отнася до обезщетенията, предвидени в член 62 от EStG, Решение от 20 май 2008 г. по дело *Bosmann*, C-352/06, Сборник, стр. I-3827, точки 10 и 27).
- 34 Що се отнася до приложното поле на Регламент № 1408/71 по отношение на лицата, от практиката на Съда без съмнение следва, че когато за отпускането на семейните обезщетения съгласно дял III, глава 7 от Регламент № 1408/71 е компетентна германска институция, определението по член 1, буква а) от този регламент, се измества от определението, съдържащо се в точка I, Г („Германия“) от приложение I към същия (вж. Решение от 5 март 1998 г. по дело *Kulzer*, C-194/96, Recueil, стр. I-895, точка 35), така че само лицата, които за разлика от г-жа Schwemmer са задължително осигурени в рамките на една от схемите по точка I, Г от приложение I към Регламент № 1408/71, могат да се разглеждат като „заети лица“ или „самостоятелно заети лица“ по смисъла на член 1, буква а), подточка ii) от този регламент (в този смисъл вж. по-специално Решение от 30 януари 1997 г. по дело *Stöber* и *Piosa Pereira*, C-4/95 и C-5/95, Recueil, стр. I-511, точки 29—36, Решение от 12 юни 1997 г. по дело *Merino García*, C-266/95, Recueil, стр. I-3279, точки 24—26, Решение от 12 май 1998 г. по дело *Martínez Sala*, C-85/96, Recueil, стр. I-2691, точки 42 и 43, както и Решение от 4 май 1999 г. по дело *Sürül*, C-262/96, Recueil, стр. I-2685, точка 89).
- 35 Дори обаче да се приеме, че лице, което се намира в положението на г-жа Schwemmer, не може за целите на отпускането на семейни обезщетения в съответствие с дял III, глава 7 от Регламент № 1408/71 да се разглежда като притежаващо качеството „заето лице“ или „самостоятелно заето лице“ по смисъла на разпоредбите на член 1, буква а) от Регламент № 1408/71 във връзка с точка I,

Г от приложение I към него, следва да се отбележи, че в конкретния случай е безспорно, че бившият съпруг на г-жа Schwemmer, баща на въпросните деца, упражнява в Швейцария дейност като „заето лице“ по смисъла на член 1, буква а) от посочения регламент.

³⁶ От представената на Съда преписка освен това става ясно, че посочените деца, които се издържат от г-жа Schwemmer и в полза на които се плащат детските надбавки на основание на член 62 от EStG, трябва да се разглеждат като притежаващи качеството на „членове на семейството“ на бившия съпруг на г-жа Schwemmer по смисъла на член 1, точка е), подточка i) от Регламент № 1408/71.

³⁷ Освен това от практиката на Съда следва, че макар и да е вярно, че Регламент № 1408/71 не се отнася изрично до положението на семейства след развод, нищо не обосновава тяхното изключване от приложното поле на посочения регламент (вж. Решение от 3 февруари 1983 г. по дело Robards, 149/82, Recueil, стр. 171, точка 15, Решение по дело Kulzer, посочено по-горе, точка 32, Решение от 5 февруари 2002 г. по дело Humer, C-255/99, Recueil, стр. I-1205, точка 42 и Решение от 26 ноември 2009 г. по дело Slanina, C-363/08, Сборник, стр. I-11111, точка 30).

³⁸ При тези условия разпоредбите на Регламенти № 1408/71 и № 574/72 относно семейните обезщетения трябва да се тълкуват като годни да се приложат към положения като това, което е довело до спора по главното производство. Всъщност, от една страна, положение като това по главното производство може, както следва от акта за преюдициално запитване, да доведе до възникване за един и същи период на паралелни права на семейни обезщетения, едните въз основа на правата на майката, в полза на съответните деца, а другите въз основа на правата на бащата. От друга страна, тези деца попадат в приложното поле на Регламент № 1408/71 по отношение на лицата в качеството им на членове на

семейството на родителя, които има качеството на работник, без да има нужда да се установи дали другият родител е част от семейството на първия родител (вж. по аналогия Решение от 4 юли 1985 г. по дело Kromhout, 104/84, Recueil, стр. 2205, точка 15).

- 39 С оглед на гореизложеното, положение като разглежданото по главното производство може да попадне в приложното поле на Регламенти № 1408/71 и № 574/72.
- 40 Следва да се напомни, че разпоредбите на Регламент № 1408/71, определящи приложимото законодателство по отношение на работниците, които се движат в рамките на Съюза, целят по-специално заинтересованите лица по принцип да се подчиняват на схемата за социално осигуряване само на една-единствена държава членка, за да се избегне натрупване на приложими национални законодателства и усложненията, които би могло да произтекат от това. Този принцип намира проявление по-специално в член 13, параграф 1 от Регламент № 1408/71 (в този смисъл вж. по-специално Решение от 12 юни 1986 г. по дело Ten Holder, 302/84, Recueil, стр. 1821, точки 19 и 20, както и Решение по дело Bosmann, посочено по-горе, точка 16).
- 41 Колкото до семейните обезщетения, член 73 от Регламент № 1408/71 посочва, че работник, който е подчинен на законодателството на държава членка, има право, по отношение на членовете на неговото семейство, които пребивават в друга държава членка, на семейните обезщетения, предвидени от законодателството на първата посочена държава, като пребиваващи в тази държава лица (вж. посочените по-горе Решение от 7 юли 2005 г. по дело Weide, C-153/03, Recueil, стр. I-6017, точка 20 и Решение по дело Bosmann, посочено по-горе, точка 17). Тази разпоредба цели да улесни получаването на семейни добавки от работниците мигранти в държавата, в която те са заети, когато семейството им не се е придвижило с тях (вж. Решение от 4 юли 1990 г. по дело Kracht, C-117/89, Recueil, стр. I-2781, точка 15), и по-специално да попречи на държавите членки да поставят предоставянето или размера на семейните обезщетения в зависимост от пребиваването на членовете на семейството на работника в държавата членка, която изплаща обезщетението (в този смисъл вж. по-специално Решение от

7 юни 2005 г. по дело *Dodl и Oberhollenzer*, C-543/03, Recueil, стр. I-5049, точка 46, както и цитираната съдебна практика).

- 42 Необходимо е обаче да се уточни, че макар посоченият член 73 да представлява общо правило в областта на семейните обезщетения, това правило няма абсолютен характер (вж. Решение по дело *Dodl и Oberhollenzer*, посочено по-горе, точка 49).
- 43 Ето защо, когато има риск от натрупване на правата, предвидени от законодателството на държавата по пребиваване, и правата, произтичащи от законодателството на държавата по заетостта, разпоредбите като член 13 и член 73 от Регламент № 1408/71 трябва да се противопоставят на правилата за ненатрупване, съдържащи се в посочения регламент и в Регламент № 574/72 (вж. в този смисъл Решение по дело *Dodl и Oberhollenzer*, посочено по-горе, точка 49).
- 44 Следователно настоящото дело трябва да се разглежда в светлината на разпоредбите за предотвратяване на натрупването, а именно член 76 от Регламент № 1408/71 и член 10 от Регламент № 574/72, в които се съдържат правилата, предназначени да прекратят натрупване на правата, предвидени от законодателството на държавата по пребиваване на съответните деца, и правата, произтичащи от законодателството на държавата по заетостта на единия от техните родители.
- 45 Член 76 от Регламент 1408/71, както посочва самото заглавие, съдържа „[п]равилата за приоритетно прилагане в случаи на натрупване на право на семейни обезщетения съгласно законодателството на компетентната държава и съгласно законодателството на държавата членка по пребиваване на членовете на семейството“. От формулировката на тази разпоредба следва, че предметът ѝ е да предотврати натрупването на права на семейни обезщетения, дължими по-специално, от една страна, по силата на член 73 от този регламент, и от друга страна, по силата на националното законодателство на държавата по пребиваването

на членовете на семейството, според което правото на семейни обезщетения възниква въз основа на упражняването на дадена професионална дейност (вж. в този смисъл посочените по-горе Решение по дело Dodl и Oberhollenzer, точка 53, и Решение по дело Slanina, точка 37).

- 46 В настоящото производство обаче не се спори, че съгласно германското законодателство правото на семейни обезщетения възниква под условие местожителството или обичайното пребиваване да се намира в Германия, а не „въз основа на упражняването на дадена професия“, както изисква посоченият член 76, за да намери приложение. Следователно посоченият член 76 не се прилага към положение като това по главното производство.
- 47 Ето защо следва да се разгледа приложимостта на член 10 от Регламент № 574/72 към положения като разглежданото по главното производство.
- 48 Както Съдът по същество вече е постановил, от правилото за недопускане на натрупване, посочено в член 10, параграф 1, буква а) от Регламент № 574/72, следва, че обезщетенията в държава членка, различна от тази, в която пребивава съответното дете, дължими единствено съгласно националното законодателство на тази държава членка или при прилагане по-специално на член 73 от Регламент № 1408/71, имат приоритет пред обезщетенията, дължими съгласно законодателството на държавата членка по пребиваването на това дете, които поради това се спират. За сметка на това, в случай че се упражнява професионална дейност в последната държава, член 10, параграф 1, буква б), подточка i) от този регламент предписва обратното решение, а именно че правото на обезщетения, плащани от държавата членка по пребиваване на детето, има предимство пред правото на обезщетения, плащани от държавата членка по заетостта, които при това положение се спират (в този смисъл вж. по-специално Решение от 9 декември 1992 г. по дело McMnamin, C-119/91, Recueil, стр. I-6393, точки 17 и 18, както и Решение по дело Weide, посочено по-горе, точка 28).
- 49 Въпреки че член 10 от Регламент № 574/72 не съдържа разпоредба, аналогична на член 76, параграф 2 от Регламент № 1408/71, в спора по главното производство

Familienkasse твърди, че член 10, параграф 1 от Регламент № 574/72 трябва да се разглежда във връзка и/или по аналогия с посочения член 76, параграф 2, който предвижда в хипотеза, „обратна“ на тази в основата на спора по главното производство, характеризираща се по-специално с липса на подадено заявление за отпускане на семейни обезщетения в държавата членка по пребиваване на съответните деца, възможност за намаляване на семейните обезщетения, отпуснати от държавата по заетостта, когато не е било подадено заявление за обезщетения в посочената държава по пребиваване.

50 Макар и при условията на субсидиарност, г-жа Schwemmer поддържа пред запитващата юрисдикция, че ако посоченият член 10, параграф 1 трябва да се тълкува по аналогия с член 76, параграф 2 от Регламент № 1408/71, компетентните органи би трябвало, при упражняване на свободата на преценка, която им е предоставена с подобно тълкуване по аналогия, да вземат предвид факта, че нейният бивш съпруг е пропуснал да заяви предвидените от швейцарското законодателство обезщетения, на които е имал право, като според нея той е направил това, за да ѝ навреди.

51 По тези въпроси е необходимо обаче да се напомни, че посоченият член 10, както впрочем следва от заглавието му и от неговото съдържание, е предназначен да се прилага единствено с цел да даде решение на случаите на натрупване на права на семейни обезщетения, които се срещат, когато последните се дължат едновременно в държавата членка по пребиваване на съответното дете, независимо от условията на осигуряване или заетост, от една страна, и по силата на националното законодателство на друга държава членка или съгласно по-специално член 73 от Регламент № 1408/71 в държавата членка по заетостта, от друга страна (вж. в този смисъл Решение по дело *Vosmann*, посочено по-горе, точка 24).

52 За да може да се приеме, че в даден случай е налице такова натрупване, не е достатъчно например тези обезщетения да са дължими в държавата членка по пребиваване на съответното дете и паралелно с това само да могат да бъдат

дължими в друга държава членка, в която работи един от родителите на това дете (вж. по аналогия Решение по дело *McMenamin*, посочено по-горе, точка 26).

- 53 Всъщност, както е видно от практиката на Съда, за да може да се приеме, че семейни обезщетения са дължими съгласно законодателството на дадена държава членка, законът на тази държава трябва да признава правото на изплащане на обезщетенията в полза на члена на семейството, който работи в тази държава. Следователно е необходимо заинтересованото лице да отговаря на всички формални и материални условия, наложени от вътрешното законодателство на тази държава, за да може да упражни това право, сред които евентуално може да фигурира условието да е било подадено предварително заявление за получаване на такива обезщетения (вж., по аналогия с предходна редакция на член 76 от Регламент № 1408/71, Решение от 20 април 1978 г. по дело *Ragazzoni*, 134/77, *Recueil*, стр. 963, точки 8—11, Решение от 13 ноември 1984 г. по дело *Salzano*, 191/83, *Recueil*, стр. 3741, точки 7 и 10, Решение от 23 април 1986 г. по дело *Ferraioli*, 153/84, *Recueil*, стр. 1401, точка 14 и Решение по дело *Kracht*, посочено по-горе, точка 11).
- 54 В този контекст следва да се напомни, че в посочените решения причините за липсата на предварително заявление не са били от значение за предоставените от Съда отговори в съответните производства.
- 55 Ето защо следва да се приеме, че не може да има спиране в съответствие с член 10, параграф 1), буква а) от Регламент № 574/72 на правото на дължими семейни обезщетения съгласно законодателството на държава членка, според което придобиването на това право не зависи от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост, като правото, произтичащо от член 62 от EStG, ако обезщетенията не са били изплащани в съответната друга държава членка, на основание че не са изпълнени всички изискуеми съгласно законодателството на тази държава членка условия за действителното получаване на посочените обезщетения, включително условието за предварително подаване на заявление (вж. по аналогия посочените по-горе Решение по дело *Ragazzoni*,

точка 12, Решение по дело Salzano, точка 11, Решение по дело Ferraioli, точка 15 и Решение по дело Kracht, точка 11).

- 56 Наистина, както отбелязва Familienkasse, след периода, когато са настъпили съответните факти в делата, по които са постановени решенията, упоменати в предходната точка от настоящото решение, член 76 от Регламент № 1408/71 в действащата тогава редакция, към която се отнасят тези решения, е изменен, като е включен нов параграф 2, съгласно който на държавата членка по заетостта е разрешено да спре правото на семейни обезщетения, ако в държавата членка по пребиваване не е подадено заявление за обезщетения и поради това тази държава членка не е извършила никакво плащане.
- 57 Това обстоятелство обаче не лишава цитираната в точка 55 от настоящото решение съдебна практика от нейната полза за тълкуването на член 10 от Регламент № 574/72, който, за разлика от посочената предходна редакция на член 76 от Регламент № 1408/71, не е бил допълнен с Регламент (ЕИО) № 3427/89 на Съвета от 30 октомври 1989 г. (ОВ L 331, стр. 1), който при все това изменя различни аспекти както на действащата тогава редакция на Регламент № 1408/71, така и на редакцията на Регламент № 574/72.
- 58 Освен това от практиката на Съда е видно, че правната уредба на Съюза в областта на координирането на националните законодателства в областта на социалната сигурност, с оглед на стоящите в основата ѝ цели, не може, освен при изрично предвидено изключение в съответствие с тези цели, да се прилага по начин, който да лишава работника мигрант или неговите правоприменници от правото на обезщетения, предоставени само съгласно законодателството на дадена държава членка (вж. в този смисъл Решение от 6 март 1979 г. по дело Rossi, 100/78, Recueil, стр. 831, точка 14, Решение от 12 юни 1980 г. по дело Laterza, 733/79, Recueil, стр. 1915, точка 8, Решение от 9 юли 1980 г. по дело Gravina, 807/79, Recueil, стр. 2205, точка 7, Решение от 24 ноември 1983 г. по дело D'Amario, 320/82, Recueil, стр. 3811, точка 4 и Решение по дело Kromhout, посочено по-горе, точка 21). Оттук следва, че не би било съобразено с посочените цели тълкуване на разпоредба за предотвратяване на натрупването, каквато е член 10 от Регламент № 574/72, което да води до действително предоставяне на сума, по-ниска от всяко от обезщетенията, взети поотделно (по аналогия вж.

по-специално Решение от по дело Rossi, посочено по-горе, точка 14 и сл., Решение от 19 февруари 1981 г. по дело Веек, 104/80, Recueil, стр. 503, точка 12, както и Решение по дело Kromhout, посочено по-горе, точка 21).

- 59 С оглед на гореизложеното, на поставените въпроси следва да се отговори, че член 76 от Регламент № 1408/71 и член 10 от Регламент № 574/72 трябва да се тълкуват в смисъл, че независимо от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост право на обезщетения, дължими съгласно законодателството на държавата членка, в която пребивава родител с децата, в полза на които се предоставят тези обезщетения, не може да се спира частично в случай като разглеждания по главното производство, при който бившият съпруг — другият родител на въпросните деца — по принцип би имал право на семейни обезщетения съгласно законодателството на държавата, в която работи, само по силата на националното законодателство на тази държава или съгласно член 73 от Регламент № 1408/71, но в действителност не получава тези обезщетения, тъй като не е подал заявление за тях.

По съдебните разноски

- 60 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (втори състав) реши:

Член 76 от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социална сигурност на заети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, и член 10 от Регламент (ЕИО) № 574/72 на Съвета от 21 март 1972 година относно определяне на реда за прилагане на Регламент № 1408/71, изменени и актуализирани с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 година, изменени с Регламент (ЕО) № 647/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 13 април 2005 година, трябва да се тълкуват в смисъл, че независимо от условия за осигуряване, трудова или самостоятелна трудова заетост право на обезщетения, дължими съгласно законодателството на държавата членка, в която пребивава родител с децата, в полза на които се предоставят тези обезщетения, не може да се спира частично в случай като разглеждания по главното производство, при който бившият съпруг — другият родител на въпросните деца — по принцип би имал право на семейни обезщетения съгласно законодателството на държавата, в която работи, по силата на националното законодателство на тази държава или съгласно член 73 от посочения Регламент № 1408/71, но в действителност не получава тези обезщетения, тъй като не е подал заявление за тях.

Подписи